

EUROPESE TOEZICHTHOUDER VOOR GEGEVENS BESCHERMING

JAARVERSLAG 2014

SAMENVATTING

EDPS

JAARVERSLAG 2014

SAMENVATTING

**Europe Direct helpt u antwoord te vinden op uw vragen
over de Europese Unie.**

**Gratis nummer (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(*) De informatie wordt gratis verstrekt en bellen is doorgaans gratis,
maar sommige operatoren, telefooncellen of hotels
kunnen kosten aanrekenen.

Meer gegevens over de Europese Unie vindt u op internet via de Europaserver (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2015

PDF ISBN 978-92-9242-073-4 ISSN 1831-0575 doi:10.2804/021981 QT-AB-15-001-NL-N

© Europese Unie, 2015

Overneming met bronvermelding toegestaan.

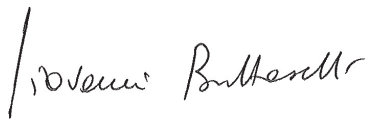
INLEIDING

De afgelopen jaren heeft gegevensbescherming zich ontwikkeld van een onderwerp in de marge tot een centraal aandachtspunt in de politieke besluitvorming en de bedrijfsplanning.

Voor de EU zal het jaar 2014 in de toekomst mogelijk als een waterscheiding worden gezien: het jaar waarin het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en het recht op bescherming van persoonsgegevens zoals neergelegd in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie onbetwistbaar van rechtstheorie tot werkelijkheid werden. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft in zijn historische arresten inzake respectievelijk de richtlijn betreffende gegevensbewaring en Google Spanje bepaald dat wetgevers en voor de verwerking verantwoordelijken ervoor moeten zorgen dat persoonsgegevens eerlijk en evenredig aan het rechtmatige doel ervan worden verwerkt. De beraadslagingen over de hervorming van de EU-regels, die hun vierde jaar zijn ingegaan, zijn dichterbij een succesvol einde gekomen nu het Europees Parlement zich ondubbelzinnig achter een herziene tekst van de algemene verordening gegevensbescherming heeft geschaard, terwijl de Raad nog worstelt met de essentiële vraagstukken van handhaving en consistentie. Ondertussen verdiepten de zorgen over grootschalige surveillance zich en groeide het besef dat de parameters voor gegevensstromen tussen de EU en haar mondiale partners moeten worden herzien en verduidelijkt.

2014 was voor de EU in het algemeen, evenals voor onze eigen instelling, een overgangsjaar. In dit jaarverslag wordt een overzicht gegeven van de activiteiten van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming en worden de schijnwerpers gericht op onze focus op het vergroten van de capaciteit van EU-organen om op een verantwoorde manier gegevens te verwerken en gegevensverwerkingsvoorschriften en -beginselen op een meer proactieve wijze in de beleidsvorming te integreren. Naast voorafgaande controles van verwerkingsactiviteiten en inspecties, alsmede een groot aantal adviezen en opmerkingen over beleidsinitiatieven, waaronder opmerkingen over de lopende hervormingen van de gegevensbeschermingswetgeving, hebben we diverse belangrijke richtsnoeren gepubliceerd met betrekking tot – bijvoorbeeld – de rechten van betrokkenen, de doorgifte van gegevens en gegevensbescherming in de regelgeving inzake financiële dienstverlening.

Dat gegevensbescherming nu een integraal aspect vormt van de EU-beleidsvorming is te danken aan de kalme autoriteit en onvermoeibare inspanningen van Peter Hustinx, aan wiens tienjarige ambtstermijn als Europees Toezichthouder voor gegevensbescherming in 2014 een einde kwam, en aan de talenten en inzet van de personen die voor deze instelling werken. Voortbouwend op de nalatenschap van Peter is onze prioriteit voor de komende vijf jaar, zoals beschreven in onze in maart 2015 gepubliceerde Strategie, om nauwer dan ooit samen te werken met de nationale gegevensbeschermingsautoriteiten, het Europees Parlement en de lidstaten, zodat de EU met één stem spreekt, geloofwaardig en consistent is en de rechten en belangen van natuurlijke personen in acht neemt in onze steeds verder mondialiserende en digitaliserende samenleving.

Giovanni Buttarelli
Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming

Wojciech Wiewiórowski
Adjunct-toezichthouder

BELANGRIJKSTE ACTIVITEITEN IN 2014

Het jaar 2014 was een overgangsjaar voor de EDPS (Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming), dat werd gemarkeerd door de vertraagde selectie en benoeming van een nieuwe Toezichthouder en Adjunct-toezichthouder bij de EDPS. De benoemingen, die voor het begin van het jaar werden verwacht, vonden uiteindelijk pas aan het eind van het jaar plaats. Hoewel de daaruit voortvloeiende onzekerheid gevolgen had voor de planning van activiteiten van de EDPS als geheel, bleven we onze taken vervullen in overeenstemming met onze verplichtingen uit hoofde van [Verordening \(EG\) nr. 45/2001](#).

Toezicht en handhaving

Net als in voorgaande jaren bestond een belangrijk deel van onze werklast uit belangrijke toezichts- en handhavingsactiviteiten ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens door meer dan zestig Europese instellingen en agentschappen. Voorafgaande controles, raadplegingen, klachten, inspecties en bezoeken namen een centrale plaats in bij onze werkzaamheden op dat terrein. Ondanks een relatief hoog aantal zaken slaagden we erin om de efficiëntie van onze werkstroom te verbeteren.

Daarnaast bleven we het hele jaar, in nauwe samenwerking met de in elke EU-instelling en elk EU-orgaan benoemde gegevensbeschermingsfunctionarissen (data protection officers – DPO's), investeren in bewustmaking en het formuleren van richtsnoeren om binnen de EU-instellingen een cultuur van gegevensbescherming te bevorderen. Bijzondere vermelding verdienen daarbij:

- de [richtsnoeren](#) inzake de rechten van natuurlijke personen (rechten van betrokkenen) van februari 2014;
- de [standpuntnota](#) over doorgifte van gegevens van juli 2014;
- de [richtsnoeren](#) inzake belangenconflicten van december 2014;
- diverse vergaderingen met voor de verwerking verantwoordelijken om specifieke gegevensbeschermingsvraagstukken in het kader van het EU-bestuur te bespreken;

- drie conferenties bij de Europese Bestuurschool (EUSA) en een workshop voor gegevensbeschermingscoördinatoren (data protection coordinators – DPC's);
- twee vergaderingen, in juni en november, voor gegevensbeschermingsfunctionarissen.

Proactiever beleidsadvies

In 2014 evalueerden we de wijze waarop we voldoen aan onze wettelijke verplichting om de instellingen te adviseren. In onze [beleidsnota](#) van juni, „The EDPS as an advisor to EU institutions on policy and legislation: building on ten years of experience” (De EDPS als adviseur van EU-instellingen voor beleid en wetgeving: voortbouwen op tien jaar ervaring), bevestigden we onze beginselen van onpartijdigheid, integriteit, transparantie en pragmatisme en onze gecommiteerdheid aan een brede, inclusieve en proactieve dialoog met belanghebbenden. We streven ernaar om in alle EU-instellingen en -organen een cultuur van verantwoording te ontwikkelen door middel van opleidingen en zowel algemene als specifieke richtsnoeren op basis waarvan instellingen geïnformeerde besluiten inzake de gegevensbeschermingseffecten van nieuwe voorstellen kunnen nemen. We hebben al een begin gemaakt met een dialoog om de betrokkenheid te vergroten van gesprekspartners die minder vertrouwd zijn met deze materie, waaronder het directoraat-generaal Interne markt en diensten (DG MARKT) van de Commissie en het voorzitterschap van de Raad, die zich in toenemende mate bewust zijn van de relevantie van gegevensbescherming. Voorts hebben we regelmatig contact en delen we op regelmatige basis informatie met het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA) en internationale organen, waaronder de Raad van Europa.

We gaven de aanzet tot een analyse van de interactie tussen gegevensbeschermings-, mededingings- en consumentenwetgeving door in maart 2014 een voorlopig advies te publiceren over [privacy en concurrentievermogen in het tijdperk van big data](#). Tijdens een workshop in juni 2014, waaraan werd deelgenomen door deskundigen op alle drie de rechtsgebieden uit de EU en de VS, werd een discussie over dit onderwerp gestart.

Op basis van een constructieve en gerichte dialoog met de instellingen hebben we ons specifiek verbonden aan de ontwikkeling van een „beleidsgereedheidskist“ – met inbegrip van thematische of sectorale richtsnoeren – die voor beleidsmakers en wetgevers kan fungeren als leidraad voor de relevantie van de grondrechten van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en gegevensbescherming in specifieke sectoren.

In november 2014 voltooiden we de eerste van deze toolkits met betrekking tot de regelgeving inzake financiële dienstverlening, een gebied waarop de afgelopen jaren vergaande wetgevingshervormingen hebben plaatsgevonden. Onze sectorale richtsnoeren borduren voort op de inzichten die zijn opgedaan tijdens een door het DG MARKT in februari 2014 georganiseerd seminar.

Naar een nieuw wettelijk kader voor gegevensbescherming: het einde in zicht?

De hervorming van de gegevensbeschermingswetgeving is voor de EU-wetgever een van de grootste en meest complexe uitdagingen van de afgelopen jaren geweest. Op nationaal, Europees en internationaal niveau bestaat grote belangstelling voor de ontwikkeling van de twee ontwerpvoorstellen – voor een algemene verordening gegevensbescherming en voor een richtlijn betreffende de verwerking van persoonsgegevens met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen. De EDPS bleef nauw samenwerken met het Parlement, de Raad en de Commissie tijdens de cruciale onderhandelingen die in 2014 plaatsvonden.

Samenwerking

In 2014 fungeerden we, net als in 2013, als het secretariaat van de coördinatiegroep voor het toezicht (Supervision Coordination Group – SCG) op het nieuwe Schengen-informatiesysteem van de tweede generatie (SIS II) en als voorzitter van de SCG's voor Eurodac, het visuminformatiesysteem (VIS) en het douane-informatiesysteem (CIS).

Ook bleven we actief bijdragen aan de werkzaamheden van de Groep gegevensbescherming artikel 29 door op te treden als rapporteur voor de follow-up van het advies inzake rechtmatige belangen (raadpleging van belanghebbenden en

analyse van hun bijdragen) en als co-rapporteur voor het advies en het werkdocument inzake surveillance van elektronische communicatie voor inlichtingen- en nationale veiligheidsdoeleinden, evenals voor het paper over de internationale regeling voor de coördinatie van handhavingsactiviteiten.

Technologische ontwikkeling en gegevensbescherming

Het effect van de verdere verspreiding van verbonden mobiele apparaten en een hoog aantal beveiligingsincidenten waren enkele thema's van 2014 waarover we, naast andere technologische ontwikkelingen, verslag hebben uitgebracht in de [nieuwsbrieven](#) van de EDPS.

Ook in onze beleidsadviezen en -opmerkingen en onze besluiten in het toezichtsdomein, evenals in richtsnoeren, bv. de richtsnoeren inzake e-communicatie, die in 2014 werden verspreid voor raadpleging, zijn we ingegaan op technologische aspecten.

In 2014 hebben we het IT-beleidslaboratorium van de EDPS opgezet, met uitrusting en instrumenten die kunnen worden toegepast om de privacykenmerken van bepaalde op het gebied van onze toezichthoudende activiteiten gebruikte producten of systemen te beoordelen.

Het IT-lab is inmiddels operationeel en zal worden aangevuld met een mobiele IT-kit om in het kader van inspecties en audits ter plaatse demonstraties te kunnen geven of experimenten of technische tests uit te voeren.

Ook richtten we onze aandacht op gegevensbescherming en privacy vanuit een ontwerp perspectief. In 2014 richtten we in samenwerking met nationale gegevensbeschermingsautoriteiten, ontwikkelaars en onderzoekers uit de sector, de academische wereld en het maatschappelijk middenveld het Internet Privacy Engineering Network ([IPEN](#)) op. Het doel van dit initiatief is om technologische ontwerp praktijken te ontwikkelen waarin het concept eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer is geïntegreerd en die ontwerpers aanmoedigen om privacy mechanismen in te bouwen in internetstandaarden, diensten en apps.

De eerste IPEN- [workshop](#) vond plaats op 26 september 2014 in Berlijn en werd samen met verschillende gegevensbeschermingsautoriteiten en andere organisaties georganiseerd. De workshop was bedoeld als een praktische exercitie om

privacy-lacunes in bestaande technologie vast te stellen en zinvolle oplossingen te ontwikkelen. In 2015 zal het netwerk zijn activiteiten op de in 2014 vastgestelde actiegebieden voortzetten en uitbreiden.

Rechtszaken

Met betrekking tot gerechtelijke activiteiten kregen we van het Hof van Justitie van de Europese Unie toestemming om voor het Hof te interveniëren en dienden we een schriftelijke verklaring in in een beroepsprocedure, zaak C-615/13 P, die aanhangig was gemaakt door ClientEarth en PAN Europe en die betrekking had op transparantie/toegang tot documenten.

Voorlichting en communicatie

Voorlichtings- en communicatieactiviteiten spelen een belangrijke rol bij het vergroten van de bekendheid van de EDPS en zijn mandaat, beleid en besluiten.

In 2014 promootten we het werk van de EDPS tijdens een aantal evenementen, zoals de Gegevensbeschermingsdag in januari, de open dag van de EU in mei en vier lunchlezingen op de Europese Bestuurschool (EUSA).

Binnen het toepassingsgebied van onze bevoegdheden beantwoordden we 132 schriftelijke verzoeken om informatie van burgers en 38 schriftelijke verzoeken om informatie en 42 verzoeken om een interview van de pers.

Tegen eind 2014 hadden we 2 373 abonnees op onze nieuwsbrief en tweeduizend volgers op Twitter. De website van de EDPS werd in totaal 194 637 maal bezocht, en er vonden zeven studiebezoeken aan ons kantoor plaats. Deze cijfers bevestigen allemaal het beeld dat we op EU-niveau steeds meer een referentiepunt voor gegevensbeschermingskwesties zijn.

Personeel, Begroting en Administratie

De toegewezen begroting voor de EDPS in 2014 bedroeg 8 018 796 EUR, een toename met 4,66% ten opzichte van de begroting 2013.

In 2014 bleven we volledig gecommitteerd aan het EU-beleid van bezuinigingen en begrotingsconsolidatie en hielden we ons strikt aan de door de Commissie uitgezette lijnen. Dat neemt echter niet weg dat ons begrotingsvoorstel de nodige kredieten moest

omvatten om te kunnen voldoen aan de wettelijke verplichtingen in verband met het aflopen van de ambtstermijn van de leden van de EDPS.

Aan het door de Commissie voorgestelde bezuinigingsbeleid werd door ons uitvoering gegeven door een grote meerderheid van onze kredieten te verlagen of te bevriezen tot 0% voor het derde jaar en door substantieel te snijden in belangrijke begrotingslijnen, zoals vertalingen (-17%), publicaties (-25%) en activiteiten van de instelling (-17%).

De vertraging die optrad in de selectieprocedure voor een nieuw team van Toezichthouders leidde in juni 2014 tot invoering van een gewijzigde begroting om de niet-gebruikte kredieten in verband met de tijdelijke verlenging van het mandaat te retourneren aan de algemene begroting van de EU.

In 2014 overschreed de uitvoeringsgraad van onze begroting de doelstelling van 85%.

2014 was een bijzonder succesvol jaar op het gebied van personele middelen. Enerzijds maakte de inwerkingtreding van het nieuwe Personeelsstatuut in januari 2014 het noodzakelijk om een groot aantal uitvoeringsmaatregelen te actualiseren. Het volledige pakket aan uitvoeringsvoorschriften werd voor het eind van het jaar vastgesteld.

Enkele belangrijke cijfers over de EDPS in 2014

- 144 vastgestelde adviezen na voorafgaande controle, 26 adviezen zonder voorafgaande controle
- 110 klachten ontvangen, 39 ontvankelijk
- 48 raadplegingen over administratieve maatregelen
- 4 inspecties ter plaatse uitgevoerd en 4 bezoeken afgelegd
- 2 richtsnoeren, 1 standpuntnota gepubliceerd
- 14 wetgevingsadviezen en 1 voorlopig advies uitgebracht
- 13 formele commentaren uitgevaardigd
- 33 informele commentaren uitgevaardigd

Anderzijds werd ook een belangrijk aantal beleidsdocumenten goedgekeurd, met name het document inzake het nieuwe leer- en ontwikkelingsbeleid en de tenuitvoerlegging daarvan, twee proefprojecten en de papers over DNA, stress en interne communicatie. Tot slot werd een nieuwe gedragscode voor EDPS-personeel vastgesteld en aan het personeel gepresenteerd.

Strategie 2013-2014

In onze Strategie 2013-2014 hebben we een aantal strategische doelstellingen vastgesteld om het effect van onze kernactiviteiten op de gegevensbescherming op Europees niveau te helpen versterken. Om de geboekte vooruitgang bij de verwezenlijking van deze doelstellingen te beoordelen, is bepaald welke activiteiten een sleutelrol spelen bij het bereiken van onze doelen. De daarmee samenhangende kernprestatie-indicatoren (KPI's) helpen ons om het effect van ons werk en de efficiëntie van ons gebruik van middelen te bewaken en indien nodig aan te passen.

In dit hoofdstuk brengen we verslag uit over onze activiteiten in 2014 overeenkomstig de strategische doelstellingen en het actieplan zoals beschreven in de Strategie 2013-2014. De activiteiten ter uitvoering van het actieplan zijn samengevat in het algemene overzicht voor 2014 hierboven.

Over het geheel genomen laten de resultaten een positieve ontwikkeling in de uitvoering van onze activiteiten zien. De tenuitvoerlegging van de strategie ligt ruwweg op schema en er zijn in dit stadium geen corrigerende maatregelen nodig.

Voorts zal de vaststelling van de Strategie 2015-2019 in maart 2015 een evaluatie van de KPI's vereisen om de doelstellingen en prioriteiten van de nieuwe strategie in aanmerking te nemen. Als gevolg daarvan zullen, om de consistentie en relevantie ervan te waarborgen, mogelijk een of twee nieuwe KPI's worden ingevoerd, die aan een grondige interne raadpleging zullen worden onderworpen voordat ze worden gepubliceerd.

Het KPI-scorebord bevat een korte beschrijving van de KPI's en de berekeningsmethoden.

De indicatoren worden in de meeste gevallen vergeleken met oorspronkelijke doelstellingen. Voor drie indicatoren zullen de resultaten van 2013 de benchmark voor 2014 vormen.

De KPI's leggen de strategische doelstellingen als volgt ten uitvoer:

1. Een 'gegevensbeschermingscultuur' binnen de Europese instellingen en organen bevorderen, waardoor zij hun verplichtingen kennen en verantwoordelijk kunnen worden gehouden voor de naleving van de gegevensbeschermingsregels. **KPI's 1, 2 en 3. Alle doelstellingen zijn verwezenlijkt.**
2. Zorgen dat de Europese wetgever (Commissie, Parlement en Raad) op de hoogte is van de vereisten inzake gegevensbescherming en dat gegevensbescherming wordt geïntegreerd in nieuwe wetgeving. **KPI's 4 en 5. De doelstelling voor KPI 5 is verwezenlijkt. De resultaten voor KPI 4 komen overeen met die van 2013 wat betreft het aantal formele en informele commentaren, terwijl het aantal uitgebrachte adviezen in 2014 lager was.** Dit was enerzijds het gevolg van een grotere selectiviteit en anderzijds van het feit dat verschillende initiatieven van de Commissie ofwel werden geschrapt, ofwel werden uitgesteld (zoals de onderhandelingen van het DG TAXUD met de WTO en Rusland).
3. Versterken van de goede samenwerking met gegevensbeschermingsautoriteiten, in het bijzonder met de Groep gegevensbescherming artikel 29, om te zorgen voor een betere samenhang op het gebied van gegevensbescherming in de EU. **De resultaten van 2013 bepaalden de doelstelling voor KPI 6. De resultaten voor 2014 waren een groot succes, aangezien ze de doelstelling ruimschoots overschreden. KPI 7 houdt verband met de strategische doelstellingen 1, 2 en 3. De doelstelling werd ruimschoots gehaald.**
4. Ontwikkelen van een effectieve communicatiestrategie. **De resultaten van 2013 bepaalden de doelstelling voor KPI 8. In dit verband nam het aantal bezoeken aan de website van de EDPS in 2014 af.** De belangrijkste reden hiervan was de vertraagde benoeming van de nieuwe Toezichthouders. In 2014, het extra jaar van het verlengde mandaat, werden minder nieuwe besluiten genomen en minder nieuwe projecten geïnitieerd. Dit had effect op de belangstelling voor een bezoek aan onze website.
5. Verbeteren van het gebruik van de personele, financiële, technische en organisatorische middelen van de EDPS (door adequate processen, autoriteit en kennis). **KPI's 9 en 10. Beide doelstellingen zijn gehaald.**

KPI's	Beschrijving	Resultaten 2013	Resultaten 2014	Doelstelling
KPI 1	Aantal uitgevoerde inspecties/afgelegde bezoeken. Meting: vergeleken met doelstelling	3 bezoeken 8 inspecties	4 bezoeken 4 inspecties	minimaal 8
KPI 2	Aantal bewustmakings- en opleidingsinitiatieven bij de Europese instellingen en organen die we hebben georganiseerd of mede hebben georganiseerd (workshops, bijeenkomsten, conferenties, opleidingen en seminars). Meting: vergeleken met doelstelling	4 opleidingen 4 workshops (3 in samenwerking met ITP)	8 (3 EUSA, 1 DPC, 2 DPO, 1 EIPA, 1 DG COMM)	8 (workshops + opleidingen)
KPI 3	Mate van tevredenheid van DPO's/DPC's over opleiding of richtsnoer. Meting: Elke keer wanneer er een opleiding wordt georganiseerd of een richtsnoer wordt uitgevaardigd, moet een enquête onder DPO's/DPC's over de tevredenheid worden gestart.	Basisopleiding voor DPO's: 70% positieve feedback Opleiding voor EDA-personeel: 92% positieve feedback	100%	60% positieve feedback
KPI 4	Aantal door de EDPS uitgebrachte formele en informele adviezen aan de wetgever. Meting: vergeleken met het voorgaande jaar	Adviezen: 20 Formele commentaren: 13 Informele commentaren: 33	Adviezen: 15 Formele commentaren: 13 Informele commentaren: 33	2013 als benchmark.
KPI 5	Uitvoeringsgraad van de zaken in onze beleidsinventarisatie die we hebben aangemerkt voor actie. Meting: percentage „rode” initiatieven (waarvoor de termijn voor commentaar is verstreken) dat is uitgevoerd zoals gepland in de Inventarisatie 2013	90% (18/20)	89%	90%
KPI 6	Aantal zaken dat is behandeld door de Groep gegevensbescherming artikel 29 waarvoor de EDPS een substantiële schriftelijke bijdrage heeft geleverd. Meting: vergeleken met het voorgaande jaar	13	27	2013 als benchmark
KPI 7	Aantal zaken waarin een richtsnoer op het gebied van technologische ontwikkelingen is verstrekt. Meting: vergeleken met doelstelling	21	58	20
KPI 8	Aantal bezoeken aan de website van de EDPS. Meting: vergeleken met het voorgaande jaar	293 029 (+63% ten opzichte van 2012)	194 637	2013 als benchmark
KPI 9	Uitvoeringsgraad van de begroting. Meting: totaalbedrag van de betalingen die in de loop van het jaar werden verwerkt, gedeeld door de begroting van het jaar	84,7%	85,8%	85%
KPI 10	Uitvoeringsgraad van de opleidingen voor EDPS-personeel Meting: aantal werkelijke opleidingsdagen gedeeld door het aantal begrote opleidingsdagen	85%	87,4%	80%

TOEZICHT EN HANDHAVING

Een van de hoofdtaken van de EDPS is het uitoefenen van onafhankelijk toezicht op verwerkingen die door de Europese instellingen en organen worden verricht. Het rechtskader is de gegevensbeschermingsverordening (Verordening (EG) nr. 45/2001), waarin een aantal verplichtingen is vastgelegd voor verwerkers van persoonsgegevens en een aantal rechten voor degenen wier gegevens worden verwerkt.

De toezichtstaken lopen uiteen van het adviseren en ondersteunen van gegevensbeschermingsfunctionarissen door voorafgaande controle van risicovolle gegevensbewerkingsoperaties tot het instellen van onderzoeken, waaronder inspecties ter plaatse en het behandelen van klachten. Nadere adviezen aan het EU-bestuur kunnen worden verstrekt in raadplegingen over administratieve maatregelen of de publicatie van thematische richtsnoeren.

Onze strategische doelstelling

Een 'gegevensbeschermingscultuur' binnen de Europese instellingen en organen bevorderen, zodat deze hun verplichtingen kennen en verantwoordelijk kunnen worden gehouden voor naleving van de gegevensbeschermingsregels

Gegevensbeschermingsfunctionarissen

In 2014 ontvingen we kennisgevingen van de benoeming van negen nieuwe gegevensbeschermingsfunctionarissen (data protection officers – DPO's) in de EU-instellingen.

We namen deel aan de vergaderingen van DPO's die werden gehouden in Brussel, in juni (georganiseerd door het Europees Parlement en de Europese Commissie) en in Thessaloniki, in november (georganiseerd door het Europees Centrum voor de ontwikkeling van de beroepsopleiding, Cedefop).

Tijdens de vergadering van juni gaven we een update van de EU-hervorming van de gegevensbeschermingswetgeving en relevante jurisprudentie op dit gebied. De vergadering vormde voor ons ook een goede gelegenheid om onze richtsnoeren inzake de rechten van betrokkenen te presenteren, wat uitmondde in een diepgaande discussie over de wijze waarop met verzoeken van betrokkenen moet worden omgegaan.

De vergadering bij het Cedefop vormde een gelegenheid om te reflecteren op het nieuwe EDPS-mandaat en de rol van DPO's op het internationale toneel. Ook presenteerden we onze standpuntnota over doorgiften, die in juli 2014 is goedgekeurd, en onze richtsnoeren inzake belangenconflicten, die beide aanleiding vormden voor interessante discussies. Onze update over veiligheids- en technologievraagstukken, met speciale aandacht voor de ervaring van de EDPS met het gebruik van de cloud en de wijze waarop de EDPS inbreuken op de beveiliging behandelt, kon eveneens de goedkeuring van de deelnemers wegdragen. Voorts gaven we presentaties over enkele onderwerpen die betrekking hadden op onze toezichthoudende en handhavingstaken, zoals de procedure voor raadpleging van het CCA (Collège des Chefs d'administration), de betrokkenheid van DPO's bij de afhandeling van klachten en het belang van het documenteren van uitstel van rechten in overeenstemming met artikel 20 van de verordening.

In juni 2014 organiseerden we direct na de vergadering van DPO's een opleidingssessie voor DPO's. Daarnaast vonden een-op-eensessies plaats tussen personeelsleden van de EDPS en enkele DPO's op basis van hun specifieke behoeften aan extra begeleiding. Ook de ontwikkeling van consultancybezoeken diende om tegemoet te komen aan specifieke behoeften van DPO's.

In reactie op het toenemende aantal telefonische vragen dat we krijgen stelden we een hulplijn in voor DPO's, die op gezette tijden in de week bereikbaar is en bemand wordt door EDPS-personeel. De hulplijn stelt ons in staat om snel en informeel specifiek antwoord te geven op eenvoudige vragen van DPO's en om de goede samenwerking en communicatie tussen ons en de DPO-gemeenschap in de EU-instellingen te versterken. In 2014 werd de hulplijn circa vier keer per maand gebeld.

Voorafgaande controles

Van de risicovolle verwerkingen die aan ons worden gemeld houdt een groot aantal (80% in 2014) verband met administratieve procedures die gemeenschappelijk zijn voor alle EU-instellingen en -organen, zoals de aanwerving van personeel, de jaarlijkse evaluatie en het uitvoeren van administratieve onderzoeken.

Vanwege het aanzienlijke aantal kennisgevingen in 2013 en 2014 en het nog grotere aantal op te volgen aanbevelingen, hebben we criteria ontwikkeld om selectiever te kunnen zijn bij het bepalen van de aanbevelingen die we opvolgen. Deze selectiviteit stelt ons in staat om onze inspanningen te concentreren op het beheren van risicovolle verwerkingen. Onze andere aanbevelingen worden opgevolgd door de DPO van de desbetreffende instelling of het desbetreffende orgaan, in overeenstemming met het verantwoordingsbeginsel.

De voorafgaande controles bieden ons de mogelijkheid om systematisch kennis op te doen over de activiteiten van de EU-instellingen en -organen en om meer inzicht te krijgen in patronen en tekortkomingen in de tenuitvoerlegging van gegevensbeschermingsbeginselen. De voorafgaande controles vormen voor ons een kennismatrix; het hoge aantal uitgebrachte adviezen helpt ons bij het uitbouwen van onze toezichtinstrumenten, zoals inspecties, enquêtes, onderzoeken en nalevings- en consultancybezoeken.

In 2014 ontvingen we 80 kennisgevingen voor voorafgaande controle, waarvan er een later weer werd ingetrokken. Bij het wegwerken van de achterstand bij het afhandelen van de in 2013 ontvangen kennisgevingen achteraf werd verdere vooruitgang geboekt.

In 2014 brachten we 144 adviezen na voorafgaande controles uit (circa 58% meer dan in 2013), alsmede 26 adviezen zonder voorafgaande controle (24% meer dan in 2013)¹. In totaal onderzochten we 185 kennisgevingen, waarvan enkele leidden tot gezamenlijke adviezen. Voorts werden verscheidene vraagstukken geanalyseerd, waarvan enkele in de volledige versie van dit verslag worden beschreven.

Klachten

Een van de belangrijkste taken van de EDPS krachtens Verordening (EG) nr. 45/2001 is het aanhoren en onderzoeken van klachten en het instellen van onderzoeken op eigen initiatief of op basis van klachten (artikel 46).

In 2014 ontving de EDPS 110 klachten, een stijging van circa 41% ten opzichte van 2013. Van deze

klachten bleken er 72 niet-ontvankelijk omdat ze betrekking hadden op gegevensverwerking op nationaal niveau en niet op verwerking door een EU-instelling of -orgaan.

Naar de overige 39 klachten moest een diepgaand onderzoek worden ingesteld, een toename van circa 30% ten opzichte van 2013. Bovendien bevonden 18 ontvankelijke klachten die in voorgaande jaren waren ingediend (drie in 2011, drie in 2012 en twaalf in 2013) zich op 31 december 2014 nog in de onderzoeks-, beoordelings- of follow-upfase.

Controle van naleving

De EDPS is verantwoordelijk voor het toezien op en bewerkstelligen van de toepassing van Verordening (EG) nr. 45/2001. Dit toezicht vindt op diverse manieren plaats: door tweejaarlijkse, periodieke algemene enquêtes of door meer gerichte toezichtactiviteiten, zoals bezoeken of inspecties.

Recentelijk hebben we een nieuw type bezoek ontwikkeld, **consultancybezoek** geheten, waarbij twee personeelsleden van de EDPS worden aangewezen als consultants ter plaatse. Dit type bezoek vormt een praktisch instrument om specifieke problemen aan te pakken, het bewustzijn te vergroten, de samenwerking te verbeteren en het afleggen van verantwoording door het desbetreffende orgaan te versterken. In één geval gaven we opvolging aan een consultancybezoek door een personeelslid van de EDPS voor korte tijd bij het betrokken orgaan te **detacheren**.

In de periode januari-december 2014 bezochten we vier EU-agentschappen: het Europees Investeringsfonds, het Satellietcentrum van de Europese Unie, de Europese GNSS-toezichtautoriteit en het Europees Instituut voor veiligheidsstudies.

In 2014 ging de EDPS door met de follow-up van voorgaande inspecties. Voorts inspecteerden we Frontex en het Europees Parlement en voerden we op het gebied van gezondheidsgegevens een gerichte inspectie uit bij de Europese Commissie en de Raad.

Raadplegingen over administratieve maatregelen

De EDPS brengt op verzoek van een EU-instelling of op eigen initiatief adviezen uit over gegevensbeschermingsaangelegenheden. De EDPS kan advies uitbrengen over een besluit of

¹ Wanneer de EDPS een kennisgeving ontvangt maar de verwerking niet binnen het toepassingsgebied van artikel 27 valt, kan de EDPS desondanks aanbevelingen doen.

eender welke andere handeling **van algemene toepassing** dat of die verband houdt met de verwerking van persoonsgegevens door de betrokken EU-instelling (artikel 28, lid 1). Ook kan de EDPS advies verstrekken over zaken waarin **specifieke verwerkingsactiviteiten of vragen** over de interpretatie van de verordening (artikel 46, onder d)) aan de orde zijn.

Het **verantwoordingsbeginsel** is van toepassing op het beheer van raadplegingen. EU-instellingen moeten eerst intern advies inwinnen bij hun DPO en moeten derhalve hun DPO betrekken bij het opstellen van maatregelen die van invloed zijn op het recht van gegevensbescherming. Indien de DPO geen passende oplossing kan bieden, kan de EDPS worden geraadpleegd. De raadpleging moet betrekking hebben op **nieuwe of complexe vraagstukken** (geen precedent op het desbetreffende gebied, het ontbreken van een doctrine of een gebrek aan duidelijkheid in de definitie van bepaalde begrippen die in de verordening worden gebruikt).

In 2014 zijn we 48 keer geraadpleegd over administratieve maatregelen. Daarbij werd een verscheidenheid aan vraagstukken onderzocht, waarvan enkele in de volledige versie van dit verslag worden beschreven.

Gegevensbeschermingsrichtsnoeren

In februari 2014 publiceerden we **richtsnoeren inzake de rechten van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens**.

De inhoud van de richtsnoeren is gebaseerd op EDPS-standpunten over de rechten van betrokkenen zoals deze zijn ontwikkeld in een reeks EDPS-adviezen over EU-gegevensverwerkingen. In de richtsnoeren worden onze standpunten en aanbevelingen over de relevante beginselen van Verordening (EG) nr. 45/2001 beschreven en wordt informatie verstrekt over huidige beste praktijken en andere ter zake dienende kwesties. Zo wordt in de richtsnoeren gewezen op de brede betekenis van het begrip „persoonsgegevens” dat in de verordening wordt gebruikt, volgens welke dit begrip betrekking heeft op veel meer dan alleen de naam van een bepaalde persoon.

Op 14 juli 2014 publiceerden we een **standpuntnota over doorgiften** die voor EU-instellingen en organen kan fungeren als leidraad voor de wijze waarop de voorschriften van Verordening (EG) nr. 45/2001

moeten worden geïnterpreteerd en toegepast wanneer persoonsgegevens internationaal worden doorgegeven.

Onze richtsnoeren zijn voornamelijk gericht op de methodologische analyse die EU-instellingen en organen dienen uit te voeren voordat ze persoonsgegevens doorgeven aan derde landen of internationale organisaties.

Om de toepassing van deze voorschriften door voor de verwerking verantwoordelijken en gegevensbeschermingsfunctionarissen (DPO's) te vergemakkelijken, worden voorbeelden gegeven, evenals een checklist met de stappen die moeten worden gevolgd bij de toepassing van artikel 9 van Verordening (EG) nr. 45/2001. De standpuntnota bevat ook relevante informatie over de toezicht- en handhavingsrol van de EDPS in de context van gegevensdoorgiften.

In december 2014 publiceerden we **richtsnoeren inzake de verzameling, verwerking en publicatie van persoonsgegevens betreffende verklaringen in verband met het beheer van belangenconflicten in EU-instellingen en -organen**. De richtsnoeren voorzien EU-instellingen en -organen van praktische aanwijzingen voor het eerbiedigen van gegevensbeschermingsvoorschriften en het vinden van een goede balans tussen het algemene belang van transparantie en het recht van natuurlijke personen op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en gegevensbescherming. Deze evenwichtsoefening kan een versterkend effect hebben op de inspanningen van instellingen om het vertrouwen van het publiek en de mensen die voor de instellingen werken te bevorderen.

Als onderdeel van het proces om EU-instellingen meer verantwoording te laten afleggen, verstrekken we graag **opleidingen en adviezen** aan DPO's, DPC's en voor de verwerking verantwoordelijken, zodat deze meer inzicht krijgen in de gegevensbeschermingsbeginselen en hun mogelijke verplichtingen in dit verband.

Op 28 januari 2014, Europese Dag van de gegevensbescherming, namen we deel aan een bijeenkomst van DPC's bij de Europese Commissie, waar we een toespraak hielden over Verordening (EG) nr. 45/2001 in het licht van de huidige hervorming van het algemene gegevensbeschermingskader. Dit was een gelegenheid om samen met DPC's na te denken over specifieke aspecten van de verordening als instrument van de openbare dienstverlening door

de EU en over mogelijke verbeteringen die welkom zouden zijn bij de herziening van het instrument.

Op 13 juni 2014 organiseerden we een algemene training voor DPO's van EU-instellingen en -organen, waarbij het accent lag op het invullen van een kennisgevingsformulier.

Ook verzorgden we op verzoek specifieke trainingssessies voor personeel van enkele agentschappen (Frontex) of hun DPO's (ECDC, EUISS, EIF) en een training voor trainees bij de Raad, het Comité van de Regio's en het Europees Economisch en Sociaal Comité.

In juni en december 2014 gaven we presentaties tijdens opleidingsactiviteiten die werden georganiseerd door het Europees Instituut voor bestuurskunde (EIPA) in Maastricht, waaraan werd deelgenomen door DPO's, DPC's en voor de verwerking verantwoordelijken. Daarbij gingen we in op specifieke aspecten van Verordening (EG) nr. 45/2001 en de rol van de EDPS in het kader van onze toezicht- en handhavingsactiviteiten en presenteerden we twee casestudies, een over de internationale doorgifte van persoonsgegevens en een over het recht van toegang in het kader van een klacht.

BELEID EN RAADPLEGING

De EDPS adviseert de Europese instellingen en organen over gegevensbeschermingsvraagstukken op een aantal beleidsterreinen. De adviserende rol betreft voorstellen voor nieuwe wetgeving en andere initiatieven die gevolgen kunnen hebben voor de bescherming van persoonsgegevens in de EU. Dit gebeurt meestal in de vorm van een formeel advies, maar de EDPS kan ook begeleiding bieden in de vorm van commentaren of beleidsnota's.

Onze strategische doelstelling

Zorgen dat de Europese wetgever (Commissie, Parlement en Raad) op de hoogte is van vereisten inzake gegevensbescherming en gegevensbescherming integreert in nieuwe wetgeving

Prioriteiten 2014

Wat betreft specifieke initiatieven werden in onze 'inventarisatie' van 2014 vijf hoofdgebieden van strategisch belang voor gegevensbescherming geïdentificeerd. Onze werkzaamheden op elk van deze gebieden worden hieronder samengevat (en meer gedetailleerd in het volledige verslag).

- Naar een nieuw wettelijk kader voor gegevensbescherming
- Herstel van het vertrouwen in mondiale gegevensstromen in de nasleep van PRISM
- Initiatieven om de economische groei te versterken en de digitale agenda
- Verdere ontwikkeling van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht
- Hervorming van de financiële sector

Naar een nieuw wettelijk kader voor gegevensbescherming: het einde in zicht?

De hervorming van de gegevensbeschermingswetgeving is voor de EG-wetgever een van de grootste en meest complexe uitdagingen van de afgelopen jaren geweest. Op nationaal, Europees en internationaal

niveau bestaat grote belangstelling voor de ontwikkeling van de twee ontwerpvoorstellen – voor een algemene verordening gegevensbescherming en voor een richtlijn betreffende de verwerking van persoonsgegevens met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen. De EDPS bleef nauw samenwerken met het Parlement, de Raad en de Commissie tijdens de cruciale onderhandelingen die in 2014 plaatsvonden.

Herstel van het vertrouwen in mondiale gegevensstromen in de nasleep van PRISM

De grootschalige observatie van EU-burgers door inlichtingendiensten en rechtshandavingsinstanties die in 2013 aan het licht kwam, trad het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en het recht op bescherming van persoonsgegevens van natuurlijke personen duidelijk met voeten. De EDPS sprak tijdens de openbare hoorzitting van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken van het Europees Parlement in oktober 2013 en wees daarbij nadrukkelijk op ernstige zorgen en op de noodzaak voor de EU om weer controle over de eerbiediging van onze persoonlijke levenssfeer te krijgen. Deze boodschap werd verder uitgewerkt in ons advies van 20 februari 2014 inzake de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad getiteld „Herstel van het vertrouwen in de gegevensstromen tussen de EU en de VS”. We brachten onze steun tot uitdrukking voor een privacywet in de Verenigde Staten en verzochten om de bevordering van internationale privacynormen en de spoedige goedkeuring van de hervorming van het EU-gegevensbeschermingskader.

Initiatieven om de economische groei te versterken en de digitale agenda

De EDPS leverde constructieve bijdragen aan een breed scala van beleidsontwikkelingen op uiteenlopende gebieden als concurrentievermogen en consumentenbescherming, internetgovernance, de werking van de interne markt, de gemeenschappelijke digitale markt, en douane

en landbouw. Ook volgden we nauwlettend de ontwikkelingen rond de Veilige Haven-overeenkomst en de onderhandelingen die de Commissie voert over nieuwe handelsovereenkomsten (bv. TTIP, TISA) in verband met de potentiële effecten op privacy en gegevensbescherming.

Verdere ontwikkeling van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht

In 2014 werkte de EU aan een aantal specifieke initiatieven, zoals de toekomst van Europol en Eurojust en de oprichting van een Europees openbaar ministerie, wapencontroles en bevrozing van activa, en maakte de EU de balans op van de voortgang bij

de totstandbrenging van een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht. We bleven actief bijdragen aan de vormgeving van deze brede agenda.

Hervorming van de financiële sector

De EDPS ging door met het ontwikkelen van zijn deskundigheid op het gebied van de wijze waarop gegevensbeschermingsnormen kunnen worden toegepast in het ontwerp en de tenuitvoerlegging van wetgeving inzake financiële dienstverlening. We brachten onze eerste richtsnoeren voor de sector uit en verstrekten advies over specifieke voorgestelde maatregelen op gebieden als aandeelhoudersrechten, het weerstandsvermogen van het bankstelsel en transparantie in effectenfinancieringstransacties.

SAMENWERKING

De EDPS werkt samen met andere gegevensbeschermingsautoriteiten om een consistente gegevensbescherming in Europa te bevorderen. Deze samenwerkingsrol strekt zich ook uit tot samenwerking met toezichthoudende organen die zijn opgericht in het kader van de voormalige 'derde pijler' van de EU en in de context van grootschalige IT-systemen.

Onze strategische doelstelling

Versterken van de goede samenwerking met gegevensbeschermingsautoriteiten, in het bijzonder met de Groep gegevensbescherming artikel 29, om te zorgen voor een betere samenhang op het gebied van gegevensbescherming in de EU

In 2014 bleven we actief bijdragen aan de werkzaamheden van de **Groep gegevensbescherming artikel 29** om te zorgen voor een betere samenhang op het gebied van gegevensbescherming in de EU.

Als lid draagt de EDPS bij aan de activiteiten van de Groep door een deel van de werkzaamheden op zich te nemen, welke werkzaamheden qua omvang vergelijkbaar zijn met de werklast van grotere gegevensbeschermingsautoriteiten. Deze participatie is echter gebaseerd op een selectieve aanpak en richt zich op onderdelen waar onze bijdrage voor meerwaarde zorgt, met name door een EU-perspectief in te brengen, zoals het advies van de Groep inzake rechtmatige belangen of het advies over open gegevens. Ook waren we nauw betrokken bij de adviezen over „device fingerprinting” en drones en over het internet van dingen.

Directe samenwerking met nationale autoriteiten wordt steeds belangrijker gezien de ontwikkeling van grootschalige internationale databanken als Eurodac, het visuminformatiesysteem (VIS), het Schengen-informatiesysteem van de tweede generatie (SIS II) en het douane-informatiesysteem (CIS), die een gecoördineerde aanpak van het toezicht vereisen. Hoewel deze samenwerking onze toezichtsactiviteiten op dit gebied aanvult, vindt zij afzonderlijk daarvan plaats (zie hoofdstuk 2). In 2014 fungeerden we, net als in 2013, als het secretariaat van de coördinatiegroep voor het toezicht (Supervision Coordination Group – SCG) op SIS II en als voorzitter

van de SCG's voor Eurodac, het VIS en het CIS. Onze rol omvatte:

- passende planning voor de tijdige toewijzing van financiële en personele middelen;
- coördinatie van de vergaderingen van de groepen;
- het opstellen en verspreiden van relevante documenten;
- optreden als liaison tussen de leden van de groepen tussen vergaderingen door met het oog op de voorbereiding van agendapunten.

Op 5 juni 2014 nam de EDPS deel aan de **Europese Conferentie van gegevensbeschermingsautoriteiten** in Straatsburg, die gezamenlijk werd georganiseerd door de Raad van Europa en de Franse Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés (CNIL).

Op de conferentie ging de aandacht vooral uit naar manieren voor gegevensbeschermingsautoriteiten om beter samen te werken in het licht van de globalisering. De conferentie nam een resolutie aan waarin de Raad van Europa wordt opgeroepen om in de lopende beraadslagingen over de modernisering van Verdrag 108 inzake de bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens de bescherming van individuele rechten te versterken, met name door de oprichting van onafhankelijke toezichthoudende autoriteiten die effectief kunnen handhaven en samenwerken.

De **Internationale Conferentie** van 2014, die plaatsvond van 12 tot en met 16 oktober, werd georganiseerd door het gegevensbeschermingsbureau van Mauritius.

Op de agenda stonden diverse onderwerpen, waaronder privacy en gegevensbescherming in de zich ontwikkelende wereld; één enkel loket: centralisatie versus nabijheid; surveillance versus dataveillance; privacy in het digitale tijdperk – de resolutie van de Algemene Vergadering van de VN; e-gezondheid en gegevensbescherming; ethiek, fundamentele rechten en big data; en netneutraliteit en gegevensbescherming. De Toezichthouder sprak tijdens een workshop over verantwoording en in een

panel over privacy zonder territoriale grenzen, de directeur in een panel over netneutraliteit.

Een belangrijk resultaat van deze conferentie was de vaststelling, in een besloten sessie voor gegevensbeschermingsautoriteiten (13-14 oktober), van de [Regeling en resolutie inzake internationale samenwerking op het gebied van handhaving](#). Dit project was vele jaren onderwerp van discussie en we zijn sterk betrokken geweest bij het ondersteunen van de onderhandelingen. De snelle ontwikkeling van technologieën als cloud computing, big data en het internet van dingen onderstreept de noodzaak van een kader dat gegevensbeschermingsautoriteiten in staat stelt om grensoverschrijdend samen te werken.

In een besloten sessie gaf de Toezichthouder ook een korte presentatie over het [IPEN-initiatief](#), waarvoor grote belangstelling bestond.

Ook in 2014 waren we aanwezig bij belangrijke bijeenkomsten en gaven we input voor relevante documenten voor discussie in de Raad van Europa (raadgevende comités van Verdrag 108 en het Verdrag inzake cybercriminaliteit), de OESO, de APEC, het Global Privacy Enforcement Network (GPEN), de Franssprekende vereniging van persoonsgegevensbeschermingsautoriteiten (AFAPDP), het Ibero-Amerikaanse gegevensbeschermingsnetwerk (RIPD), de Internationale Werkgroep inzake gegevensbescherming in telecommunicatie (de Berlijn-groep) en de Internationale Conferentie van gegevensbeschermings- en privacycommissarissen.

Ook proberen we waar nodig en mogelijk gegevensbeschermingsontwikkelingen in niet-EU-landen en privacybeleid in internationale organisaties, zoals de UNHCR, te volgen en daarover advies te geven en opmerkingen in te dienen.

RECHTSZAKEN

Het recht van de EDPS om te interveniëren voor het Hof is door het HvJ-EU erkend in de PNR-zaken (zaken C-317/04 en C-318/04, beschikkingen van 17 maart 2005). Het Hof baseerde dit recht om te interveniëren op de tweede alinea van artikel 41, lid 2, van Verordening (EG) nr. 45/2001, ingevolge welke de Toezichthouder is „belast met het verstrekken van advies aan de communautaire instellingen en organen inzake de verwerking van persoonsgegevens“. Deze adviestaak heeft niet alleen betrekking op de verwerking van persoonsgegevens door deze instellingen en organen. Het Hof interpreteerde de krachtens artikel 47 van de verordening aan de EDPS verleende bevoegdheden in het licht van de doeleinden van artikel 41.

In 2014 trad de EDPS op in verschillende zaken bij het Hof:

- T-115/13 Dennekamp / Parlement (transparantie/toegang tot documenten)

- T-343/13 CN / Parlement (publicatie van gevoelige persoonsgegevens op een website)
- C-615/13 P ClientEarth en PAN Europe / EFSA (interpretatie van het begrip persoonsgegevens in de context van transparantie/toegang tot documenten en naleving van artikel 8, onder b), van Verordening (EG) nr. 45/2001, evenals het verschil tussen het grondrecht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en het grondrecht op bescherming van persoonsgegevens)

Krachtens artikel 32 van Verordening (EG) nr. 45/2001 kan bij het HvJ-EU beroep worden ingesteld tegen beslissingen van de EDPS. Zo kan bij het HvJ-EU beroep worden ingesteld tegen beslissingen van de EDPS in klachtenprocedures (zie hoofdstuk 2). Tot op heden hebben drie klagers een zaak aanhangig gemaakt bij het Hof. Geen van de drie zaken had kans van slagen.

TOEGANG TOT DOCUMENTEN/ TRANSPARANTIE

Als EU-instelling en volgens zijn Reglement is de EDPS ook onderworpen aan de verordening inzake de toegang van het publiek tot documenten van 2001. Het aantal verzoeken van het publiek om toegang tot documenten van de EDPS is in de loop der jaren steeds toegenomen. Het aantal verdubbelde in 2013 van 12 tot 24. In 2014 namen we 18 verzoeken in behandeling, waarvan 4 confirmatieve verzoeken naar aanleiding van onze initiële antwoorden.

Uit het toenemend aantal gevallen op dit gebied dat we behandelen blijkt de noodzaak van meer gedetailleerde richtsnoeren voor de praktische tenuitvoerlegging van de verordening inzake toegang van het publiek. Momenteel leggen we de laatste hand aan de methode voor het geven van antwoorden volgens de meest recente inzichten. In 2015 zullen we de EU-instellingen en -organen praktische adviezen verstrekken over de wijze waarop transparantie en de noodzaak van bescherming van persoonsgegevens met elkaar in evenwicht kunnen worden gebracht in het licht van het arrest-Bavaria Lager van het Hof van Justitie van de Europese Unie.

VOLGEN VAN TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELINGEN

In 2014 bleven we de privacyrisico's van nieuwe technologieën beoordelen door – voor zover passend – informatie te verzamelen en te analyseren. Ook gaven we op diverse manieren adviezen over technische aspecten van de naleving van gegevensbescherming aan voor de verwerking verantwoordelijken. Een samenvatting van enkele van deze activiteiten volgt, maar meer informatie is te vinden in de volledige versie van dit verslag, evenals in de [nieuwsbrieven](#) van de EDPS.

Steeds meer apparaten (draagbare apparaten, apparaten in auto's) worden uitgerust met interfaces die de doorgifte van gegevens die ze verzamelen mogelijk maken.

Er bestaan zorgen dat de beveiliging geen gelijke tred houdt met de toegenomen verzameling en doorgifte van persoonsgegevens. Het aantal ernstige beveiligingslekken dat wordt ontdekt in veelgebruikte systemen neemt eveneens toe: in 2014 werd geconstateerd dat enkele van de meest populaire mobiele apparaten kwetsbaar waren voor onderschepping van ogenschijnlijk naar behoren versleutelde communicatie. Ook werd bekend dat een code die deel uitmaakt van veel Linux-systemen een gebrek vertoonde waardoor hackers de beveiliging konden omzeilen. Voorts werd een kwetsbaar punt ontdekt in besturingssystemen voor smartphones, waarbij de chip die verantwoordelijk is voor de communicatie via het netwerk alle beperkingen die het „slimme“ gedeelte van de telefoon beschermen kon overrulen, waardoor toegang kon worden verkregen tot alle informatie die in de smartphone was opgeslagen.

In 2014 kreeg een aantal beveiligingslekken in veelgebruikte systemen brede aandacht. Enkele van deze kwetsbare punten kregen namen als Heartbleed, Gotofail en Poodle. De bug Heartbleed² werd ontdekt in OpenSSL, een populair encryptie-instrument voor internetcommunicatie. Met Heartbleed kan toegang worden verkregen tot gegevens die beschermd zouden moeten zijn, waarna deze kunnen worden gelezen.

Veel populaire internetdiensten leken kwetsbaar te zijn en leken de nodige maatregelen te nemen om de bug in hun systemen snel te repareren. Ook de Europese instellingen beveiligden hun diensten beter. Gebruikers van getroffen diensten werd aangeraden om hun wachtwoorden te wijzigen, en de certificaten die werden gebruikt om internetverkeer tussen besmette websites te versleutelen werden vervangen. Ondanks al deze maatregelen kunnen er echter servers zijn die nog niet zijn geüpdatet en derhalve nog steeds gebruikmaken van de besmette software.

In 2014 werd het IT-beleidslaboratorium van de EDPS opgezet, met uitrusting en instrumenten die kunnen worden toegepast om de privacykenmerken van bepaalde op het gebied van onze toezichthoudende activiteiten gebruikte producten of systemen te beoordelen.

Het IT-lab is inmiddels operationeel en zal worden aangevuld door een mobiele IT-kit om in het kader van inspecties en audits ter plaatse demonstraties te kunnen geven of experimenten of technische tests uit te voeren.

In 2014 richtten we in samenwerking met nationale gegevensbeschermingsautoriteiten, ontwikkelaars en onderzoekers uit de sector, de academische wereld en het maatschappelijk middenveld het Internet Privacy Engineering Network ([IPEN](#)) op. Het doel van dit initiatief is om technologische ontwerppraktijken te ontwikkelen waarin het concept eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer is geïntegreerd en die ontwerpers aanmoedigen om privacymechanismen in te bouwen in internetstandaarden, diensten en apps.

De eerste [IPEN-workshop](#), die plaatsvond op 26 september 2014 in Berlijn, was bedoeld als een praktische exercitie om privacylacunes in bestaande technologie vast te stellen en om zinvolle oplossingen te ontwikkelen.

Na het succes van de eerste workshop richt het IPEN-initiatief zich nu op de ontwikkeling en verdere uitwerking van de vastgestelde projecten. IPEN zal blijven zoeken naar manieren om privacyvriendelijke technologieën te ontwikkelen en ervoor te zorgen dat privacy een essentieel punt wordt voor alle IT-ontwikkelaars.

2 CVE-2014-0160.

In november 2014 gaven we, in overeenstemming met onze adviserende rol vis-à-vis de EU-wetgever, een overzicht van het toepasselijke EU-kader voor gegevensbescherming en van de relevante elementen van de hervorming aan de werkgroep voor governance en privacy van de Europese Commissie, waarna werd gediscussieerd over de uitrol van samenwerkende intelligente vervoerssystemen. Privacyaspecten zijn van groot belang bij de uitrol van samenwerkende intelligente vervoerssystemen, omdat de gegevens kunnen worden gebruikt voor profilerings- of traceringsdoeleinden. We zullen dit initiatief in 2015 blijven volgen.

Voortbouwend op onze capaciteit om advies te verstrekken aan voor de verwerking verantwoordelijken over technische maatregelen voor de effectieve tenuitvoerlegging van gegevensbescherming in IT-systemen, hebben we richtsnoeren voor specifieke IT-gebieden ontwikkeld. Deze richtsnoeren zullen in de loop van 2015 beschikbaar komen.

In 2012 werden we attent gemaakt op de systematische blokkering door enkele EU-websites van elke toegang vanuit het [Tor-netwerk](#). Hoewel deze beperkende maatregel werd gerechtvaardigd met een beroep op zorgen over netwerkbeveiliging, wezen we erop dat het regelgevingskader van de EU anonieme communicatie uitdrukkelijk erkent en dat de noodzakelijkheid en evenredigheid naar behoren

moesten worden beoordeeld. Na deze uitwisselingen werd het desbetreffende beveiligingsbeleid herzien en wordt Tor niet langer systematisch geblokkeerd, ten voordele van Europese en niet-Europese burgers die hun privacy bij het browsen op het net willen of moeten beschermen.

Onze deskundigheid op het gebied van technologie en IT-beleid speelt een uiterst nuttige rol bij het vervullen van de taak van de EDPS om samen te werken met andere gegevensbeschermingsautoriteiten. In 2014 namen we deel aan diverse vergaderingen van werkgroepen, taskforces en subwerkgroepen. Ook brachten we een bezoek aan eu-LISA in Tallinn, het Europees Agentschap voor het operationeel beheer van grootschalige IT-systemen op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht om het bewustzijn van aan gegevensbescherming gerelateerde zaken te vergroten en discussies over IT en het beheer van de beveiliging van de IT-systemen aan te zwengelen. Dit stond los van de inspectie van de vestiging van eu-LISA in Straatsburg, waarmee we eind 2014 zijn begonnen om de beveiliging en het operationeel beheer van het systeem te controleren.

Ook leverden we, onder meer, bijdragen aan de inspanningen van de Commissie op het gebied van slimme meters en netwerken en de ontwikkeling door de Commissie van een aanpak voor het gebruik van cloud computing door overheidsdiensten.

HOOFDDOELSTELLINGEN VOOR 2015

In het kader van de algemene strategie voor de periode 2015-2019 zijn voor 2015 de volgende doelstellingen vastgesteld. Van de behaalde resultaten zal in 2016 verslag worden gedaan.

Toezicht en handhaving

In 2015 zullen we het afleggen van verantwoording door EU-organen over de verwerking van persoonsgegevens blijven bevorderen.

- **Bibliotheek van ervaringen**
Gebruikmakend van onze tien jaar ervaring met de toepassing van Verordening (EG) nr. 45/2001, zullen we een interne bibliotheek met onze jurisprudentie aanleggen om ervoor te zorgen dat deze schat aan ervaring wordt gecatalogiseerd;
- **Verordening (EG) nr. 45/2001**
Op basis van deze uitgebreide ervaring zullen we er in samenwerking met het Europees Parlement, de Raad en de Commissie voor zorgen dat de bestaande regels van de verordening in overeenstemming worden gebracht met de algemene verordening gegevensbescherming.
- **Opleiding en interactie**
We zullen EU-organen opleidingen blijven aanbieden en advies blijven verstrekken over de wijze waarop gegevensbeschermingsregels in de praktijk het best kunnen worden geëerbiedigd, waarbij we ons voornamelijk richten op de typen verwerkingen die hoge risico's voor natuurlijke personen met zich meebrengen. We zullen nauw contact blijven onderhouden met EU-organen en relevante deskundigheid en advies blijven aanbieden, waardoor wij zelf weer onze praktische kennis van hun realiteit zullen kunnen vergroten.
- **DPO's**
In nauwe samenwerking met gegevensbeschermingsfunctionarissen zullen we EU-instellingen blijven ondersteunen bij hun inspanningen om van een louter op naleving gebaseerde aanpak over te schakelen op een aanpak die mede is gebaseerd op verantwoording. In het bijzonder zullen we samen met hen effectbeoordelingen inzake gegevensprivacy en kennisgevingen

van inbreuken op gegevensbescherming ontwikkelen.

- **Gecoördineerd toezicht**
We zullen toezicht blijven houden op grootschalige IT-systemen, in nauwe samenwerking met de nationale gegevensbeschermingsautoriteiten;
- **Inspecties**
We zullen onze methodologie voor inspecties en bezoeken verder verbeteren en met name streven naar een meer gestroomlijnde methode voor het inspecteren van IT-systemen.

Beleid en raadpleging

In het kader van de volledige uitvoering van de Strategie 2015-2019 van de EDPS zijn vijf kerngebieden geïdentificeerd voor onze beleids- en raadplegingsactiviteiten in 2015:

- **Big data en de digitale eengemaakte markt**
We zullen een visie presenteren op de wijze waarop de EU ervoor moet zorgen dat natuurlijke personen hun gebruikerscontrole kunnen uitoefenen en kunnen profiteren van de voordelen van big data en dat organisaties en bedrijven transparant zijn en verantwoording afleggen over de verwerking van de persoonsgegevens waarvoor ze verantwoordelijk zijn. We zullen het door ons voorlopig advies gestimuleerde, levendige debat over mededingingsrecht, consumentenbescherming, privacy en de digitale economie blijven voeren door deel te nemen aan evenementen en discussies met regelgevers.
- **Voltooiing van de hervorming van het gegevensbeschermingskader**
Nog voor de zomer van 2015 zullen we een beleidsbriefing houden om instellingen te informeren over en te helpen bij het vinden van praktische en flexibele oplossingen tijdens de komende dialoog over de algemene verordening gegevensbescherming en de richtlijn inzake de bescherming van persoonsgegevens die worden verwerkt met het oog op rechtshandhaving. Ook zullen we, in nauwe samenwerking met nationale toezichthoudende autoriteiten, onze aandacht richten op de tenuitvoerlegging van de nieuwe

regels. In het bijzonder zullen we deelnemen aan de voorbereidingen voor een naadloze overgang naar het nieuwe Europees Comité voor gegevensbescherming (European Data Protection Board – EDPB), onverminderd het toekomstige besluit van de medewetgevers over de organisatie van het secretariaat van het comité. We zullen ons in een vroeg stadium mengen in de beleidsdiscussie over de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van sectorspecifieke wetgeving, zoals een mogelijk voorstel voor de hervorming van Richtlijn 2002/58/EG.

- **Internationale overeenkomsten**

We zullen proactief samenwerken met EU-instellingen om ervoor te zorgen dat gegevensbeschermingsbeginselen naar behoren en consistent in aanmerking worden genomen in de onderhandelingen over internationale handels- en rechtshandhavingovereenkomsten, zoals het trans-Atlantisch partnerschap voor handel en investeringen (TTIP), de overeenkomst betreffende de handel in diensten (TISA) en de Veilige Haven-overeenkomst, alsmede in de geplande automatische verlenging van de overeenkomst inzake het programma voor het traceren van terrorismefinanciering (TFTP) met de VS. Ook zullen we waar dat passend is onze deskundigheid en hulp aanbieden bij het monitoren van bestaande overeenkomsten, zoals de bilaterale overeenkomsten over PNR-gegevens.

- **Uitrusten van beleidsmakers in het domein van binnenlandse zaken**

We streven ernaar om in samenwerking met deskundigen van de Commissie richtsnoeren op te stellen voor de integratie van gegevensbeschermingsregels en -beginselen in voorstellen en beleid inzake binnenlandse veiligheid, grensbeheer en migratie. De nieuwe Europese Veiligheidsagenda moet zorgen voor meer convergentie tussen de verschillende gegevensbeschermingswetgevingen op dit gebied en voor meer consistentie in het toezicht op grootschalige IT-systemen. Met betrekking tot specifieke maatregelen, zoals een EU-richtlijn inzake passagiersgegevens (PNR) en het „Slimme Grenzen“-pakket, waarover de besprekingen nog lopen, hebben we aangeboden om samen met de instellingen te zoeken naar manieren om de ingrijpende effecten op het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en het recht op gegevensbescherming van het enorme aantal potentieel betrokken personen tot een minimum te beperken. Ons advies zal worden gestoeld op recente jurisprudentie, met name het arrest-Digital Rights Ireland

van het HvJ-EU over de richtlijn gegevensbewaring. Ook zullen we een achtergrondnota opstellen waarin de begrippen noodzakelijkheid en evenredigheid verder worden ontwikkeld, in het bijzonder in het licht van recente jurisprudentie, evenals de wijze waarop deze begrippen moeten worden toegepast op voorstellen die van invloed zijn op gegevensbescherming.

- **Overeenkomen van werkmethoden met de EU-instellingen en -organen**

Zoals aangekondigd in onze beleidsnota, zullen we proberen om met de instellingen afspraken te maken over efficiënte werkmethoden, waar passend door middel van memoranda van overeenstemming, voor de vervulling van onze beleids- en raadgegingsrol. We zullen vragen om feedback over de waarde van onze adviezen. Hierbij zal worden voortgebouwd op de recente nauwe samenwerking met het Italiaanse voorzitterschap over een ontwerprichtlijn inzake de automatische uitwisseling van bankrekeninginformatie tussen belastingautoriteiten. We zullen nauw in verbinding blijven staan met het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA) op het gebied van punten van gemeenschappelijke zorg.

Samenwerking

Onze ambitie is dat de EU met één stem spreekt in privacy- en gegevensbeschermingsaangelegenheden. Daarom zal nauwe samenwerking met collega-gegevensbeschermingsautoriteiten de centrale motor van onze strategie zijn.

- **Gecoördineerd toezicht**

We zullen prioriteit blijven geven aan efficiënte en loyale betrokkenheid bij en ondersteuning van het gecoördineerde toezicht op het CIS, Eurodac, het IMI, het SIS II en het VIS. Ons doel is om te komen tot een meer geconsolideerd en effectief governancemodel voor systemen onder de voormalige ‘derde pijler’.

- **Groep gegevensbescherming artikel 29**

We zullen nauw betrokken blijven bij de Groep gegevensbescherming artikel 29, niet alleen om een soepele overgang naar het Europees Comité voor gegevensbescherming tot stand te brengen, maar ook bij het ontwikkelen van en bijdragen tot beleidsopties in vergaderingen van subgroepen en plenaire vergaderingen, indien passend als rapporteur, en bij het operationele toezicht op EU-agentschappen en IT-systemen.

- **Niet-EU-landen en internationale organisaties**
We zullen een mondiale alliantie met gegevensbeschermings- en privacyautoriteiten bevorderen om technische en wetgevingsantwoorden te vinden op belangrijke uitdagingen zoals big data, het internet van dingen en massasurveillance. Ook zullen we volledig betrokken zijn bij discussies over gegevensbescherming en privacy in internationale fora, waaronder de Raad van Europa en de OESO.

IT-beleid

- **Digitalisering van gegevensbescherming**
Een van onze belangrijkste acties om deze strategische doelstelling te verwezenlijken zal zijn om onze alliantie met belanghebbenden te verbeteren, met name met de technologiegemeenschap teneinde meer interdisciplinaire samenwerking op het gebied van gegevensbescherming by design en by default tot stand te brengen.
- **Internet Privacy Engineering Network**
We zullen ons blijven richten op gegevensbescherming en privacy vanuit een ontwerpperspectief. Omdat het IPEN technologiedeskundigen van gegevensbeschermingsautoriteiten, de industrie, de academische wereld en het maatschappelijk middenveld in zich verenigt, waarmee het zich onderscheidt van andere netwerken, zullen de inspanningen van het IPEN gericht zijn op vraagstukken met praktische relevantie. In 2015 zal het netwerk zijn activiteiten op de in 2014 vastgestelde actiegebieden voortzetten en uitbreiden.
- **Toezicht op technologie**
Ons toezicht op technologie zal zichtbaarder en toegankelijker voor andere belanghebbenden worden met het oog op een betere informering van hun werkzaamheden. Onze verslagen zullen niet alleen de samenwerking met gegevensbeschermingsautoriteiten en op technologie gerichte deskundigengroepen op EU-niveau informeren, maar zullen ook toegankelijk worden gemaakt voor het publiek.
- **Richtsnoeren inzake technologie en gegevensbescherming**
Ter bevordering van een gegevensbeschermingscultuur in de EU-instellingen waarop de EDPS toezicht houdt, zal het formuleren van richtsnoeren voor specifieke technische gebieden, zoals

mobiele apparaten, webdiensten en cloud computing, in 2015 worden afgerond en aangevuld met richtsnoeren voor specifieke gebieden, zoals risicobeheer.

- **IT-beveiliging**

Het belang van IT-beveiligingsbeheer is in de loop der jaren toegenomen. We zullen onze deskundigheid op het gebied van IT-beveiliging en de systematische toepassing ervan verder ontwikkelen, als toezichthoudende autoriteit in onze inspectie- en auditactiviteiten en als partner in onze samenwerking met de IT-beveiligingsgemeenschap, waarbij het accent op de EU-instellingen ligt.

Andere gebieden

Voorlichting en communicatie

2015 is een jaar van verandering bij de EDPS. Met een nieuw mandaat en een nieuwe strategie is de sfeer er een van verwachting en anticipatie op wat de komende vijf jaar zal kunnen worden bereikt. Dit zal tot uiting komen in diverse grote informatie- en communicatieprojecten. Daartoe behoren:

- **Een nieuwe visuele identiteit**

Een significant project voor 2015 zal de herziening van onze visuele identiteit zijn, in het kader waarvan een nieuw logo en een nieuwe afbeelding zullen worden ingevoerd. Een gevolg van de verandering van onze visuele identiteit is dat ook alle communicatiematerialen van de EDPS (zoals promotiemateriaal, publicaties, de website, enz.) zullen moeten worden bijgewerkt. Daarom zal dit een langetermijnproject worden, waarin we de materialen die we hebben zullen blijven gebruiken en de vernieuwing pas definitief wordt doorgevoerd wanneer materialen op zijn of het niet langer haalbaar is om ze te blijven gebruiken.

- **Updaten van de EDPS-website**

Ook zullen er belangrijke technische updates worden uitgevoerd van onze website en zullen we van de gelegenheid gebruik maken om het uiterlijk en de uitstraling ervan te verversen.

- **Duidelijke taal**

We hebben de afgelopen jaren grote stappen gezet bij de verwezenlijking van ons doel om duidelijke taal te bevorderen. Ons overkoepelende streven is om het buitensporige beeld van gegevensbescherming als juridisch en technisch domein bij te stellen. Dit blijft

een prioriteit, en daarom zullen we ook in 2015 duidelijke taal blijven gebruiken om technische kwesties toegankelijker te maken, met voorbeelden waarmee het algemene publiek zich kan identificeren.

Personeelszaken en professionalisering van de HR-functie

Het nieuwe mandaat en de nieuwe strategie van de EDPS zullen veranderingen met zich meebrengen die effect zullen hebben op onze HR-activiteiten en extra druk zullen leggen op een krimpemde begroting na verschillende jaren van bezuinigingsbeleid.

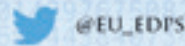
- Van deze veranderingen kan de waarschijnlijke vaststelling van een nieuwe verordening gegevensbescherming, ter vervanging van Richtlijn 95/46/EG, rechtstreeks gevolgen hebben voor de organisatiestructuur van de EDPS, met name indien, zoals wordt voorzien in de mededeling van de Commissie, de EDPS wordt belast met het beheer van het secretariaat van het Europees

Comité voor gegevensbescherming (EDPB). Dientengevolge bevat de begroting 2015 reeds een nieuwe titel III getiteld EDPB en zal er in de tweede helft van het jaar een taskforce EDPB worden ingesteld.

- In 2015 zullen we twee papers opstellen waarin zal worden gekeken naar manieren om de verantwoordingsplicht en de ethische dimensie van onze instelling te vergroten: een nieuwe gedragscode voor het team van Toezichthouders en een klokkenluidersbeleid, onder verwijzing naar de aanbevelingen van de Europese Ombudsman.

Bij de verwezenlijking van ons doel om te leiden door het goede voorbeeld te geven, zullen we bijzonder nauw met de gegevensbeschermingsfunctionaris van de EDPS samenwerken aan een privacyeffectbeoordeling en de herziening van de gegevensbeschermingskennisgevingen na de inwerkingtreding van het nieuwe Personeelsstatuut.

www.edps.europa.eu

Publicatiebureau

ISBN 978-92-9242-073-4

EDPS

EUROPESE TOEZICHTHOUDER VOOR GEGEVENSBESCHERMING